

Alte Drucke

**F. IOAN. DVNS || SCOTI, || ORDINIS MINORVM, ||
THEOLOGORVM OMNIVM || EMINENTISSIMI, || Atque
Academiae subtilium Antesignani, || Quæstiones Tertij ...**

Duns Scotus, Johannes

Venetiis, 1580

DISTIN. XXIII.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150218

A ci habere animam & corpus, sed nec fuit anima nec corpus, nec aiatu nec corporeu pp di-ctas causas. pot etia denomina-ri a toto illo quod resultat ex partibus illis, videlicet ex corpo-re & anima, tñ cū determinatio-ne distrahere. f. q fuit hō mor-tuus. ¶ Tunc ad formā argumē-ti suppositum subsistēs in natu-ra pot ab eo denominari. conce-do sicut in eo subsistit. & hoc diuersimode vt dixi, sed non se-quif omni denominatione, qa non * omni modo subsistebat, non enim sic subsistebat, vt pos-sit dici, homo nisi cum determi-natione distrahente.

a. l. nō 077
nino.

CVM VERO SVPER &c.

DISTIN. XXIII.

QVÆSTIO VNICA.

B

Vtrum de credibilibus nobis reuelatis necesse sit ponere fidem infusam.

IRCA istā. 23. dist.

In qua magister ag-it de virtutibus, & primo de fide quā-tum ad eius essen-tiam queritur vnum. ¶ Vtrum f. de credibilibus nobis reuela-tis necesse sit ponere fidem in-fusam. Quod non. quia ad om-nem certitudinem actus credē-di, quam experimur in nobis ta-lium credibilium, sufficit nobis fides acquisita. igitur superfluit ponere fidem infusam. conse-quentia patet, quia nō ponit ha-bitus, nisi pp actū & superfluit, ponere plura, quando vnū suffi-cit. antecedēs probat, qa sicut firmiter inheremus historijs, &

gestis scriptis de rebus bellicis, & alijs quā scribuntur in croni-cis, fide acquisita per hoc credi-mus veraces eos esse q talia re-ferūt. ita fide acquisita firmiter adharemus historiæ scripturæ sacre & euangelio, quia firmi-ter credimus eos esse veraces, q libros canonis condiderunt, igitur præter fidem acquisitam lu-perfluit omnis alia pp certitudi-nem actus credendi. ¶ Præterea, magis est supra inclinationem intellectus, immo contra assente-tire falsis impossibilibus oppositis necessariorū, q assētere obiectis neutris quā licet sint vera, nō ta-men habent euidētiā ex ter-minis, sed aliquis fide acquisita per falsigraphum assensit oppo-sito conclusionis demonstratæ, vel demonstrabilis, sicut habēs ignorantiam dispositionis. qui s. est in errore firmiter adhæret illi falso, igitur multo fortius fi-de acquisita potest firmiter cre-dere vera neutra, cuiusmodi sūt credibilia a nobis. ¶ Sed dices q forte ideo assentit quia persuasus est aliqua apparatus argumē-ti, ideo pono, aliud exemplum. Ecce aliquis hareticus firmiter adhæret suo errori, credens il-lum esse verum. in tantum q mori paratus est pro eo, & fide sua sic assentit illi quod euident ex terminis esse non potest, cū sit falsum, & haresis. & illa fides non est nisi acquisita & est in rō-ne inclinans ipsam firmiter in il-lum ergo errorem, nec talis est persuasus ratione, sed credit au-ditu aliquorum vt proprie con-ceptui, igitur aliquis potest fidee acquisita firmiter adhætere ali-cui credibili sine fide infusa a Deo. ¶ Item, si ponitur fides in-fusa a Deo, illa non potest cor-
rumpi

1. phy. cō:
10.

A rumpi in nobis nec amitti, hoc est falsum, igitur & illud ex quo sequitur. q. aliqua talis fides sit in nobis antecedens pbatur, q. sicut habitus infusus creatur a Deo, & non potest creatura in caritate ipsius, quia non generatur ex actibus nostris, ita quod corrupti annihilat totaliter, & sicut creatura non potest aliquid creare, ita nec annihilare. igitur nullus habet fidem quocumque errore posset effectiue fidem annihilare attingendo essentiam habitus, nec demeritorie, quia si sic hoc esset per maximam demeritum. i. per

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

ponere fidem, respectu credibiliū nobis reuelatorum, & quod loquatur de fide infusa pater per eundem. 1. ad cor. 12. ubi dicit. Adhuc excellentiorem viam vobis demonstro. & post subdit de istis virtutibus theologicis, quæ sunt viæ excellentiores omnibus habitibus acquisitis, ibi enim loquitur de fide infusa sicut de charitate infusa.

IN QVÆSTIONE ista. Primo dicā quod certum est, quia certum est quod in nobis est fides acquisita & ex hoc sequitur vnum correlarium. Secundo, dicam aliud quod non est ita manifestum, & ibi duo secundum quod dupliciter potest dici de fide infusa, & eligentis partem quam volueritis. Tertio, dicā ad quaestionem.

DE PRIMO certum est, quod in nobis est fides reuelatorum credibilium acquisita, quod pater per Aug. in epistola contra fundamentum manichei, qui dicit quod non crederet * euangelio, nisi crederet ecclesie catholice. patet igitur per eum, quod libris canonis sacri non est credendum, nisi quia primo credendum est ecclesie approbanti, & auctorizanti libros istos, & contenta in eis, quamuis aliqui libri auctoritate habeant ex auctoribus suis, non tamen adheremus eis firmiter, nisi quia credi ecclesie approbanti, & testificati veraces esse eorum auctores. Vnde dicit Aug. ibidem, quod euangelium * nazaræorum non admittā, quia non admittitur ab ecclesia. Sicut igitur, si nulla fide infusa esset in me, crederem firmiter historiis librorum canonis propter auctoritatem ecclesie, sicut fide acquisita, credo alijs historiis,

Cap. 18.

Bar. vide idem. 14. q. quolib. art. 1.

Bar. quod nuncupatur de In fan'sia Sal matoris.

rijs,

Arijs, a quibusdam famosis viris scriptis, & narratis. Credo igitur fide acquisita euangelio, quia ecclesia tenet scriptores veraces, quod ego audiens acquiro mihi habitum, credendi dictis illorum. ¶ Præterea. si vnus puer iudeus nunquam baptizatus nutritur inter nos, & discipulari more nostro, habitu acquisito ex auditu crederet, & adhereret omnibus, quibus & nos. sicut etiam ego fide acquisita ex auditu parentum, & aliorum credo multa te tempora transisse mundum etiam non incepisse mecum, credo etiam Romanam esse, quam non vidi ex relatu fidedignorum. Sic & reuelatis in scriptura per fidem acquisitam ex auditu firmiter adherere, credendo ecclesiæ approbanti veritatem auctorum illorum. ¶ Præterea. hic est aliquis baptizatus credens omnes articulos, postea errat circa vnū tantum. scilicet trinitatem personarū, & vnitatem essentiae, tamen sentit se firmiter adherere omnibus alijs credibilibus. Nō enim oportet errantem circa vnum articulum, errare circa omnes, quia hereses non sunt necessario connexæ. ille igitur sine fide infusa credit alijs articulis, quia fides infusa corrumpitur cum heresis generatur, aliās statet simul fides & heresis, igitur fide acquisita credit alios articulos, quæ fuit cum infusa præcedente, si aliqua talis fuit, non enim in illo instanti, in quo corrupta fides infusa per heresim, generatur primo fides acquisita. Nam ille error non disponit ad fidem pro tunc, immo est indispositio, ut pro tunc non generetur, igitur præfuit ante illum errorem,

& sic certū est esse in nobis fidem acquisitam. ¶ Præterea, a Rom. 10. Quomodo credent ei quem non audierunt? quomodo adient sine prædicatōe? quomodo prædicabunt, nisi mittantur? igitur secundum Apostolum. fides est ex auditu, auditus autem est ex prædicante. prædicare autem nullus potest, nisi mittatur, igitur de primo ad vltimum non potest homo credere, nisi audiat aliquem prædicantem sibi credibilia. Hoc argumentum non valet nisi loquatur de fide acquisita, quia hic fides generatur in homine ex hoc, quod audit verba prædicantis, adhibendo fidem dictis suis, quia non oportet quemlibet tale esse bonum moraliter per charitatem infusam, sed potest esse in peccato mortali, & audiendo prædicantem, & videndo miracula fieri credit ei, & hoc quia dicat sibi naturaliter ratio, quod Deus non assistit falsitati alicuius operando miracula ad falsa alicuius prædicata vel dicta, igitur fides illa præcedit charitatem. & per consequens est acquisita, quia infusa non infinditur, nisi cum charitate. ¶ Existis sequitur correlatiuum, quod propter credulitatem articulorum reuelatorum. ut homo firmiter credat omnibus articulis reuelatis, & determinetur ad alteram partem sine oppositi formidine, non oportet ponere fidem infusam, nec necessitas fidei eius potest ex hoc concludi, quia fides acquisita est super opinione, adhæret vni parti contradictionis cum formidine alterius, licet non sit infra scientiam quæ est ex euidētia obiecti se habet, quæ non re enim non dico mundum.

incepisse mecum, non quia scio ipsum præcessisse me, quia prætorum non est scientia secundum Augu. nec opinor mundum præcessisse me, sed adhæreo firmiter huic, mundum præcessisse me per fidem acquisitam ex auditu aliorum, quorum veracitati credo firmiter, nec dubito mundum præcessisse me, & esse partes mundi, quas non vidi, quia non dubito de veracitate narrantium mihi talia, & asserentium vera esse. Ideo sicut nec hæsito de veracitate eorum quæ est quasi principium, sic nec de dicto eorum, quod est quasi conclusio sequens eodem modo, quia homo non dubitat de veracitate Dei, quia hoc cuilibet naturaliter inferitur. (i. Deum esse veracem, nec dubitatur de approbatione ecclesiæ, quæ approbat dicta & scripta virorum præcedentium.) Ideo non dubitatur de his quæ in scriptura reuelantur, sed fide acquisita ex auditu firmiter eis adhæret, hoc igitur tenendum est tanquam certum quod reuelatorum in scriptura est in nobis fides acquisita, generata ex auditu & exercitiis nostris, quia eis firmiter adheremus.

SECUNDO, de fide infusa quæ sit ponenda in nobis, & hoc non est ita certum, an sit, vel quæ sit ponenda in nobis, tamen potest dici quod fides infusa similis est in aliquo fidei acquisita, immo in multis. Nam sicut fides acquisita assentit, vel credit dicto alicuius, quia credit veracitati asserentis illud esse verum, sic fides infusa assentit alicui reuelato, quia credit Deo, vel veracitati Dei asserentis illud. Et quia quod Deus asserit supernaturaliter reuelat, ideo fides assentit reuelato, quia assentit vera-

citati reuelantis est habitus supernaturalis, reuelat autem credibilia, quando infundit habitum. Et hoc modo dicendo, fides non habet certitudinem ex obiecto, sed ex veracitate testis, scilicet Dei. Et hoc modo facile est videre, quomodo fides est cum enigmate, & obscuritate, quia habes fidem non credit articulum esse verum ex euidencia obiecti, sed propter hoc quod assentit veracitati infundentis habitum, & in hoc reuelans credibilia. Similiter hoc modo teneri potest quod sit una fides omnium credibilium, quia non respicit credibilia sub proprijs rationibus illorum, sed ut reuelata sunt a Deo, & credit omnia reuelata ab ipso tanquam vera esse eodem habitu quo credit reuelantem esse veracem. Si enim habeo habitum, quo credo te esse veracem, per eundem habitum credo hæc quæ asseris esse vera, quantumcunque illa sint diuersarum rationum, quia illis non assentio, nisi per accidens, per hoc scilicet quod assentio veracitati tuæ, & ita assentio illis ut sunt a te asserita. Ita hic non creditur bilibus reuelatis a Deo assentio quæ assentio veracitati Dei, & sic fides respicit omnia credibilia, ut reuelata a Deo non autem sub proprijs rationibus, & ideo una fides posset esse de omnibus credibilibus, quamuis geometrica, physica, & physica & quantumcunque diuersa, & alterius rationis introducerentur hic, tanquam credibilia, in omnibus enim esset una ratio credendi esse vera, quia reuelata sunt a Deo.

CONTRA, Si fides infusa respicit primam veritatem, ut reuelantem articulos & causas sup. iij. Sen. P. lau-

A uelantem articulos & causan-
tem assensum de credibilibus,
& non sit aliud de quo est fi-
des, vt de obiecto, sequitur qd
nunquam aliquis fidelis sua fi-
de assentiet huic, Deus est tri-
nus & vnus, quia secundum te
non assentio illi nisi quia est re-
uelatum a prima veritate.

¶ Quæro igitur a te quomodo
assentio huic. scilicet hoc esse reuela-
tum a Deo, quia si assentio huic
Deum esse trinum & vnum, quia
est reuelatum, magis assentio
huic. scilicet hoc esse a Deo reuelatū,
sicut assentiens conclusioni pro-
pter principia magis assentit
principijs. ¶ Si dicas, sicut oportet
dicere, quia reuelatum est
a Deo, Deum esse trinum & vnum,
esse reuelatū a Deo, adhuc que-
ram, quomodo assentio huic secundā.
& si in infinitū, & p cōsequēs nū-
quam aliquid firmiter credam
de articulis fidei. sicut si sciētia
cōclusionis resolveretur in prin-
cipia, & illa principia in alia, &
sic in infinitum, nūquā sciretur
aliquid, sicut nec aliqd esse po-
test, quod depēdet essentialiter
ex causis infinitis. ¶ Si dicas qd
huic. scilicet Deū esse trinum & vnū ef-
se reuelatum a Deo, assentio ex
fide acquisita.

¶ Contra igitur
tunc fides infusa depēderet in
esse, & in faciendo adharere ali-
cui articulo a fide acquisita, si-
cut a principio, quia non potes
dicere qd per sciētiām eius ad-
haream ei, quia Deū esse trinum
& vnum esse reuelatum a Deo
non est euidentius ex terminis, plus
q̄ ista, Deus est trinus & vnus.
¶ Præterea, formaliter ratio obie-
cti habitus realis, non est rō, vel
ens rōnis sed esse reuelatū Deū
esse trinum & vnum, non dicit
vltra Deū trinum & vnū nisi re-

spektū rōnis, sicut esse cognitū, &
nō dicit nisi respectū rationis
vltra rem quæ cognoscitur. igitur
si assentio Deo trino, quia
reuelatum: formalis ratio obie-
cti, cui assentio per habitum rea-
lē, est ens rationis, quod est inco-
ueniens, cum habitus realis ha-
beat obiectum formale reale, si-
cut potentia realis obiectū for-
male reale. igitur reuelari passiuē,
cum sit res rōnis non potest esse
formalis ratio tendendi in hoc,
Deus est trinus & vnus. ¶ Præ-
terea, in primo cui articuli sunt
reuelati sufficit fides acquisita,
vt firmiter credat eis, sicut in
Paulo. igitur in alijs posteri-
bus sufficit fides acquisita, vt fir-
miter credant talia credēda, cō-
sequētia probatur, quia secun-
dum Aug. super illud Psal. Suffi-
piat montes. p. p. & c. iustitiam.
inferiores illuminantur per su-
periores, & non magis illumina-
tur quam superiores illuminan-
tes ipsos. probatio antecedētis.
Ex puris naturalibus includen-
do habitum acquisitum, potest
aliquis assentire omnibus asser-
tis, & reuelatis ab aliquo, quia
ex puris naturalibus assentire
potest illi esse veracem quia
illa asserit, & reuelat, sed ex puris
naturalibus credit homo, & as-
sentit, qd Deus est verax magis q̄
omnes homines, & hoc scire, &
assentire potuit Paulus, igitur
de acquisita ex puris naturalibus
potest assentire omnibus re-
uelatis a Deo, & per cōsequēs
quilibet alius. igitur pter fidē ac-
quisitā nō requiritur necessario p-
pter assentire aliqua alia fides.
¶ Præterea, qd sufficiat fides ac-
quisita cum alijs naturalibus p-
bo. quāuis. n. aliqua sciētia pro-
pter sui difficultatem, vt geome-
tria,

*B. vide
24. q. 2. quo
lib. ubi di-
cit doctor,
quod quā-
do fides in-
fusa &
acquisita
cōcurrūt
ad vnum
actum, co-
tā certū
do illius
est a fide
infusa.*

Atria, vel alia, nō possit sciri ab isto homine propria inuentione, & in suo lumine naturali, tamen postquam est inuēta, & ordinata tradita, pōt homo iste ex puris naturalibus naturaliter acquirere, & scire eā. igitur eodē modo quamuis nemo naturali lumine intellectus possit ppria inquisitione venire ad notitiam huius, Deus est trinus & vnus, tñ postquā est reuelatū alicui, potest alius & ille cui reuelatū est et firmiter assentire illi, & adherere fide acquisita. ¶ Præterea. fides infusa si ponitur est certior quā acquisita, aliās frustra poneretur, sed q̄ sit minus certa, probō. quia conclusio est minus certa quā principium, ex quo tota certitudo eius est a certitudine principij, sed huic, Deū esse trinum, & vnum, assentio fidei infusa (si ponitur) quia hoc reuelatū est a Deo, sed hoc esse reuelatum credo, quia Ioan. vel alius Apostolus dixit hoc sibi esse reuelatum, sed si audiuissem eū asserentem hoc sibi esse reuelatū, credidissim sibi fide acquisita, credēdo, si ipsum esse veracē, & nihil falsum velle asserere, igitur & modo credo fide acquisita ex auditu scripturarū, vel lectione, esse reuelatum Apostolo Deum esse trinum & vnum. igitur tota firmitas quā ponis hoc modo in fide infusa, est a fide acquisita. ergo non videtur ponenda fides infusa modo supra posito.

ALITER POTES-
T. ni fides infusa in nobis sic, * cre-
dibile posunt accipi, & cogno-
scere sci a nobis naturaliter in quoli-
bet gñe credibiliū in cōceptib⁹
gñalibus entis, & veri, & sic de
alijs. possumus. n. hanc, Deus est

trinus & vnus, cognoscere in ter-
minis suis gñaliter cognoscēdo
Deum sub conceptu gñali, &
similiter trinum, & sic de alijs ter-
minis, sed * hāc, Deus est trinus
in personis, & vnus in essentia,
nunquam cognoscimus euiden-
ter, nec est nobis euidens exter-
minis, nisi termini eius apprehen-
dantur a nobis in particula-
ri sub proprijs rationibus, licet
* igitur isti termini apprehēdan-
tur * in vniuersali a nobis, vt ta-
men sic apprehensi non sunt ter-
mini propositionis immediate
simpliciter primæ, sed mediatae.
Ideo * hæ propositiones, Deus
est trinus & vnus, filius Dei est
incarnatus, & huiusmodi, præ-
ter omnem cognitionem quam
naturaliter possumus habere ex
terminis illarum in vniuersali,
adhuc remanent nobis neutra-
ita q̄ non possumus naturali-
ter scire eas esse veras, nec fal-
sas. * Sed si possemus concipe-
re terminos in particulari, pri-
mo mouerent intellectum ad
simplicem apprehensionē sui,
sub proprijs rationibus eorum.
secundo ad compositionē ter-
minorū in propositione imme-
diata vera, * cū igitur de facto
hæc in via non moueant intelle-
ctū nostrū. sic in particulari, &
sub proprijs rōnibus, p cōsequēs
non habemus assensum eis, tan-
quā propositionibus immediatis
ex euidētia terminorū, quē
tñ assensum nati essent termini
apprehēsi causare in intellectu,
sed habemus vnum assensum
alium imperfectum respectu il-
lius, & inclusum in illo, sicut im-
perfectum in perfecto. * Et ideo
ille assensus imperfectior pōt cārī
in nobis per aliquid supplens
causalitatem terminorū imper-

Diā. 1.
pro quo vi-
de. 14. 9.
quolib. pro
lix.

Diā. 2.
Diā. 3.

Diā. 4.

Diā. 5.

Diā. 6.

Diā. 7.

A fecte cognitorum, sicut ex frequentia actû cognoscendi terminos illos cognitione imperfecta causaretur in nobis habitus causans assensum, propositio-
nibus complexis ex illis terminis, sic imperfecte cognitis, sed

Distin. 8. *quia nihil mouet intellectum nostrum naturaliter ad causandum assensum intellectus istis credibilibus. id Deus supplet vice obiecti, ut sicut ex frequentia actû cognitionis imperfectæ terminorum in articulis generaretur in nobis assensus imperfectus de credibilibus, si tamen terminis mouerent imperfecte ad huius assensum causandum, sic Deus infundit nobis habitum fidei inclinantem intellectum nostrum in assensum articulo-
rum, ita quod fides respiciat ipsum Deum, de quo formantur arti-

B daries assentimus per habitum,

Distin. 9. *sed ille assensus non est ex cuius dentia terminorum, quia omnia credibilia, vel sunt necessaria simpliciter, sicut Deum esse trinum & unum, & omnia alia quæ respiciunt Deum intrinsece, vel sunt contingentia, ut illa quæ respiciunt extrinsece, cuius modi est incarnatio filij, resurrectio mortuorum, & huiusmodi, quæ dependent a voluntate diuina, quæ contingenter ordinauit illa ab æterno, quamuis sint necessaria ex præsuppositione diuinæ voluntatis. si ordinauit ea fieri, & tunc necessitas illorum est conditionata, & talium credibilium siue necessariorum simpliciter siue contingentium, necessitas, vel contingentia, vel ipsamet credibilia non sunt nobis nota intuitiue, sicut nata essent videri.

Ideo assensus quem causat in

nobis fides infusa a Deo non est ita perfectus, sicut erit quando videbimus eum sicut est. Deum, sed est imperfectus. * Et iste modus ponendi fidem infusam, non innuitur alteri, sicut procedens est modus, scilicet quod ideo assensio huic, Deus est trinus & vnus, quia prius assensio Deo reuelanti hanc veritatem, & sic respicit Deum, ut causantem assensum, non autem ut obiectum habitus, sed fides respicit Deum sicut primum obiectum, de quo sicut de obiecto primo continente huiusmodi veritates, formamus huiusmodi veritates complexas. Deus est trinus & vnus, nec credo hoc esse verum, quia prius credo hoc esse reuelatum a Deo, sed ille habitus immediate inclinat in articulos fidei, sicut si ex articulis cognitis immediate acquireretur, eodem modo, quantum ad hoc quo sciamus, inclinatur intellectus in cognoscibilia, nec cognoscibilia sunt præntia in habitu, ita quod repararet ea, sed sunt præntia per ipsas, & in si obiectum non esset præns per species, adhuc staret habitus, sicut si species possent esse delectate stante scientia, adhuc scientia magis inclinaret in illa obiecta, quæ fuerunt sibi aliquæ præntia in speciebus, quæ in alia, & similiter si essent præntia, huiusmodi facilius intellexeret, & concluderet conclusiones ex eis, quæ ex alijs obiectis quorum nunquam habuit habitus, sed hæc credibilia, sicut non sunt præntia per fidem infusam, ita quod responderet obiecta, sicut nec alijs habitus facit, sed aliunde præntia per auditum vellectionem, inclinatur tamen fides infusa in credibilia primo, sicut in sua obiecta, ita quod fides respiciat primam veritatem, ut de qua est, sicut

¶ sicut de obiecto primo, & tunc dissimilis est fides ista ab acquiritur, quia ratio tendendi in aliquod creditum fide acquisita, est veritas testis asserentis illud esse verum. hic non sic, sed de ipsis credibilibus. articulis respicientibus primam veritatem, in qua sunt omnes veritates humani modi sicut obiectum primum, non sicut illud a quo sunt caliter huiusmodi veritates reuelata secundum primam viam, quamuis articuli non sint partes, ut obiecta, nisi quia prius reuelati, tunc intellectus non tendit in eos, quia primo credit ea reuelata. ideo non respicit pro formali obiecto in eis reuelari, sed ipsos articulos in se. adhuc tamen est obscura, quia licet firmiter inclinet intellectum in talia, ut obiecta, tamen non facit ea presentia ex euidencia dei, nec aliud facit ea sic euidencia, vel presentia, tamen habitus fidei inclinat in veritate obiecti, secundum quod inclinat firmiter intellectum, in talia obiecta.

CONTRA, quia sic dicendo sequitur, quod fides sit potentia, & non habitus, quia illud est potestas, quo simpliciter possumus in actum, habitus est quo sic vel sic possumus. scilicet faciliter, & expedite, vel intensius, sed fides secundum hanc viam esset simpliciter potentia, quia nullo modo possum assentire huic, Deus est trinus & vnus, nisi per fidem. igitur fides est potentia, & non habitus.

¶ Præterea, tunc sequitur quod actus fidei acquisita, & infusa sint alterius rationis, quia habet principia alterius rationis, nam actus fidei acquisita de peccato ab intellectu, & veracitate

asserentis aliquid credibile, sed actus fidei infusa ab intellectu, & fide infusa. igitur ex quo principia saltem partialia sunt alterius rationis. sequitur, quod actus sint alterius rationis.

¶ Sed hoc forte conceditur, quia non est inconueniens multis, sicut de actibus intelligendi respectu obiectorum formaliter distinctorum. ¶ Sed ad argumens præcedens, potest dici quod fides non est potentia, quia potentia se tenet a parte actus, fides a parte obiecti, ut partialis causa respectu actus. ideo non est potentia actus, sed causat assensum totum, ut tenet vicem obiecti.

¶ Contra & est ad principale. Si totus assensus sit ex habitu fidei, tunc habitus omnibus que concurrunt ad actum credendi in esse primo, sequitur necessario actus credendi. sed posito aliquo nunc baptizato, cui occurrant phantasmata terminorum illorum simplicium. scilicet mortis, & resurrectionis, cum potentia tunc sit habituata habitu necessario inclinante, & obiectum sit præsens in phantasmate, sequitur necessario actus. scilicet quod talis assentiret huic complexo, mortui resurgent, quod falsum est. nunquam enim omnibus istis positis, plus assentiret, quam ante, nisi prius edocereretur de illo articulo, quod esset credendus. igitur videtur quod sufficiat fides acquisita ex auditu, nec aliquis experitur alia in tali assensu.

¶ Præterea, si fides infusa præbeat talem assensum per modum naturæ inclinans potentiam in actum, cum termini articulorum possint apprehendi ante omnem actum voluntatis. sequitur quod homo firmiter assentiret credens

Adis ante omnem actum voluntatis, quod negat August. super Ioannem homi. 26. Cætera inquit potest homo nolens, credere autem non nisi volens, sequitur etiam quod sine fide acquisita, quia habitus perfectus non eget alio per quod non præstatur eius obiectum. ¶ Præterea. si fides infusa ponitur præbere talem assensum, cum in ipsa non sint credibilia præstia, oportet ponere aliam fidem, vel habitum in quo illa credibilia continentur, ut neutra, & præstia intellectui, & aliam fidem per quam fieret assensus in talia credibilia, cum termini eorum, & complexio sit neutra, & sic quilibet perfecte credens, ut theologus haberet in se duos habitus intellectuales, ut per unum credibilia essent sibi præstia, ut neutra, & per alium assentiret.

AD QUÆSTIONEM tamen dico, quod oportet ponere fidem infusam propter auctoritatem scripturæ & sanctorum, sed non potest demonstrari fidem infusam inesse alicui, nisi præsupposita fide quod velit credere scripturæ & sanctis, sed infideli nunquam ostenderet, sed sicut credo Deum esse trinum & unum, ita credo me habere fidem infusam, qua hoc credo, & hoc a Deo, ut perficiat animam in actu primo, quia Dei est perfecte perficere, quando perficit. Unde sicut quando sanat aliquem secundu[m] corpus, perfecte sanat profuturum in quo est, ita et secundu[m] animam, & quia in anima est imago Dei secundu[m] tres potetias, quod deformata erant per peccatum. ideo Christus reformando sicut perficit voluntatem per charitatem, sic intellectum per fidem, quamvis

voluntas possit diligere Deum, & clare visum ex parte obiecti, non tamen eodem modo sine charitate, & cum charitate, ideo non solum per actum primum dat charitatem, sed per secundum ut sit perfectior & intensior actus diligendi ex potentia & charitate, quod ex potentia tantum, sicut patet lib. 1. dist. 17. Et similiter de fide suo modo, quia sicut charitas facit secundum actum perfectiorem, sic fides. sed charitas ultra hoc facit acceptum actum suum, & actum cuiuslibet alterius potetie. Unde sicut dictum fuit ibi, si fieret una voluntas perfectissima, & non haberet charitatem, tanto magis deficeret a propria perfectione in actu secundo, quem posset habere secundum proportionem geometricam per carentiam charitatis proportionate potetie, quanto magis excederet aliam voluntatem inferiori in perfectione prima, perficit igitur has potetias per habitus supernaturales in eam quodam supernaturali, sicut nata sunt et perfici naturaliter habitibus supernaturalibus. Nec pono habitum fidei infusam solum per gradum in actu, sed et per assensum, quia assensus non est totaliter a voluntate. Aliqui. n. sunt qui vellent magis assentire, & tamen minus assentiunt. Et ideo periebant apostoli. Dñe adauge nobis fidem. & in quadam collecta petitur augmentum eius. Omnipotens. scilicet Deus da nobis fidei, spei, & charitatis augmentum. Istud non oportet perire, si totus assensus effectus a voluntate, nec fides excludit omnem dubitationem, sed dubitationem vincentem & trahentem in oppositum credibilis. ¶ Quod autem requiratur fides infusa, non solum

Alum pp intentionē actus, sed ēt pp assensum, & certitudinē, patet, quia hoc non pōt esse a fide acquisita. s. firmus assensus, q̄a fide acquisita nullus credit alicui, nisi quem scit posse falli & fallere, & credat ipsum non vel le fallere. Sed nemo pōt perfectē assentire dictis eius, quem nōnt posse falli, & fallere in his q̄ dicit, cuiusmodi est quilibet homo, cui & non alij assentitur per fidem acquisitam propter veracitatem illius. ex quo igitur ita est, oportet ponere fidem in falsam propter firmū assensum ut respiciat Deum pro obiecto primo, de quo sicut de obiecto formantur aliæ veritates, quæ continentur in articulis mediatis, vel immediatis secundum quod ipsum sic, vel sic respiciunt.

B Contra hoc ultimum sic. Aut intelligis, q̄ per fidem infusam assentit quis firmiter, ita q̄ non possit non assentire, vel dubitare de eo cui assentit. Aut quod assentit infallibiliter. i. indeceptibiliter, ita q̄ non decipitur in suo assensu. Si primo modo sic ēt est de fide acquisita, quia stante fide acquisita, & dum hō assentit per eam alicui obiecto non potest dubitare vel non assentire, aliter de eodē obiecto & sub eadē rōne ēt fides, siue adhæsiō & dubitatio, & ita opposita, quod est falsum. igitur propter firmam adhæsiōnem non oportet ponere fidem infusam.

Si secundo modo. i. quod indeceptibiliter adhæret, & non fallitur adhærendo per fidem infusam, potest autem falli per adhæsiōnem fidei acquisitā.

Contra. decipi & non decipi non est a parte habitus, nec a

parte assensus quem facit, sed a parte obiecti secundum q̄ obiectum, cui assentit, vere vel falsē pñtatur habitus inclinanti, sed in proposito uterque habitus inclinatur naturaliter, & p modum naturæ præbet assensum, sed error in assensu est a parte obiecti sic vel sic occurrentis. sicut habitus principiorum inclinatur a parte sui naturaliter in verum, & si sit deceptio, hoc est ex obiectis falso occurrentibus, & præsentatis intellectui. ideo nō est certior quantum ad non decipi fides infusa, quam acquisita. ¶ Dico, tunc quod fides infusa est propter actum primum & propter perfectionem gradus actus secundi, quem gradum non posset habere intellectus cum fide acquisita solū, & si propter aliquam certitudinem maiorem velitis dicere, solutis argumentum factum, quod non.

S E D Q U I D D I C I S *Vide aliam solutionē in quol. 9. Augul. 13. de trini. capit. 1. dicitur, quod homo fidem suam tenet firmissima scientia & certissima, eamque in se videt, clamatque conscientia, quia rerū absentium fides est præsens, & rerum quæ foris sunt intus est fides, & rerum quæ non videntur, vñ fides. ¶ Respondeo, q̄ accipiendo fidem prout dicitur habitum generatum, inclinantem in aliquid non evidens ex se, tanquā in verum, & hoc determinate, ut assentit illi tanquam vero. sic potest aliquis scire se habere fidem, generaliter loquendo de fide, sicut potest scire se habere scientiam arguendo habitum esse in se ex suis actibus, sed*

al. ipsi:
¶ + quod

A q̄ aliquis sciat vel scire possit se habere fidem certam determinate inclinante in verum, ita q̄ sciat fidem esse veram, & illud in q̄ inclinatur esse verum, ita q̄ facit assentire vero, & non solum inclinatur in aliquid tanquam verum secundum primum modum, sic nullus scire potest in hac vita, nisi reuelet sibi. probatio huius, quia non possum scire me assentire vero, nisi prius sciam esse verum illud cui assentio. scire aliquem articulum esse verum impossibile est pro statu isto de lege communi. Ideo sicut credo Deum esse trinum & unum, & non scio, nec scire possum illud pro statu isto, sic credo me habere fidem infusam inclinante in illud, sicut in verum quod est in se verum. ¶ Ad argum. dico, q̄ Aug. loquitur de scientia non qua fides scitur actu secundo, sed actu primo, quia fides in anima, sicut & omnia quæ sunt in anima & ipsa anima sunt presentia in memoria, ita quod de illis si respectu eorum posset exire in actum, haberet certam scientiam, sed pro statu isto non potest habere actum secundum de fide secundo modo dicto supra propter rationem tactam. ideo credo me habere fidem, qua assentio vero in se, sicut credo verum esse illud cui assentio. ratio autem huius est, quia anima intelligit cum phantasmatum, & talium non sunt phantasmatum in se.

AD PRIMVM principale antecedens est falsum. licet enim fides acquisita sufficiat ad assensum & certitudinem actus, prout credere opponitur opinari, tamen non est ita perfectus certus, sicut cum fide infu-

sa, nec esset adus ita intensus, nec sufficit in esse primo, quia fides acquisita non perficit animam ita perfecte, sicut infusa. oportet igitur ponere utranque fidem. ¶ Ad secundum dico, q̄ aliquis potest assentire per syllogismum opposito conclusionis demonstrabilis per apparentem syllogismum, sed nunquam firmiter, & tunc causa adhesionis est apparentia syllogismi, & causa prima deceptionis est defectus in forma non in materia, quia tunc nunquam stare ad aliquod principium verum, sed iretur in infinitum in principijs. ¶ Sed cum dicitur, q̄ heretici assentiunt falsis ratione, dico q̄ non est verum, quia nullus hereticus (proprie loquendo, excludendo simpliciter infideles) est qui non reputet se Christianum, & omnis talis errat male intelligendo aliquam doctrinam auctoritatem scripturæ, & ex illo falso intellectu concludit conclusionem falsam, cui pertinaciter adhæret. sicut si aliquis male intelligendo illud Apostoli. Qui infirmus est olus manducet, ex hoc inferret anathema esse omnem infirmum, aliud manducantem quam olus, nihil esset ad intellectum Apostoli, quia non loquitur de infirmitate corporali, sed spirituali in fide. ¶ Ad aliud, concedo q̄ fides non corrumpitur in nobis effectiue, sed de meritorie. ¶ Et cum dicitur, igitur per maximum demeritum. Dico quod non, sed per illud quod ex ratione sua opponitur fidei, cuiusmodi est infidelitas huius error circa credibilia.

¶ Ad aliud concedo, quod fides infusa est perfectior habitus simpliciter quocunque habitu acquisito, eo quod ratione suaper-

*Resolutio
notabilis.*

*Nota dicitur
quod fides
in anima
est presentia
in memoria
ita quod de
illis si respectu
eorum posset
exire in actum
haberet certam
scientiam*

Rem.

Nota

A perfectionis non potest causari nisi a Deo in ratione causæ, vt causat obiectum, vel per alium modum supplendo vicem obiecti, quod non est perfecte præsens in ratione obiecti respectu fidei. Et cum dicis, igitur actus credendi est simpliciter perfectior, quam actus intelligendi elicited ab habitu naturali perfecto primorum principiorum. Dico, quod est loqui de actibus istis in se, & sic actus credendi est perfectior, quia a perfectiori principio elicited, & in perfectius obiectum tendit, & est loqui de eis secundum quod plus, vel minus attingunt obiectum, in quod tendunt quantum ad intelligibilitatem obiecti, & sic dico quod actus intelligendi est perfectior, quia eius obiectum non tantum excedit ipsum in intelligibilitate non intellecta, quantum Deus excedit actum credendi in intelligibilitate non intellecta per actum fidei. Exemplum oculus aquilæ videt solē. oculus meus videt candelam, tunc simpliciter loquendo videtur aquilæ est perfectior, quia a perfectiori & acutiori potentia est elicited, sed loquendo de actu secundum proportionem ad obiectum est econuerso, quia visio mea magis attingit ad totam visionem candelæ, quam visio Aquilæ ad totam visionem solis in se, & ita secundum proportionem Geometricam visio mea est perfectior. secundum autem Arithmeticeam visio Aquilæ, quia nobilior est parum attingere de nobilioribus obiectis, quam multum de alijs, vt dicit Aristoteles. 11. de animalibus.

HIC. QUÆRITVR, SI
FIDES &c.

DISTIN. XXXIII.

QUÆSTIO VNICA.

Utrum de credibilibus reuelatis possit aliquis habere simul scientiam & fidem, loquendo de scientia, vt accipitur pro omni notitia certa accepta ex euidencia rei.

PERCIPUA istam 24.

dist. in qua magister agit de fide quantum ad eius obiectum & naturam, queritur vnum. ¶ Utrum. scilicet de credibilibus reuelatis possit aliquis habere simul scientiam & fidem, loquendo de scientia, vt accipitur pro omni notitia certa accepta ex euidencia rei. ¶ Quod sic. Ioā. 20. Quia vidiſti me Thoma credidi, Thomas simul habuit de Christo certam notitiam intuitiuam, & tamen fidem, ergo simul &c.

¶ Præterea, Petrus & Ioannes viderunt Christum crucifigi, sed vnus articulus est de Christo homine crucifixo. igitur simul habuerunt notitiā intuitiuā, quia ille homo crucifixus est, & fide, quia non est dicendum eos fuisse extra fidem, vel cognitionē fidei, quia hoc viderunt, igitur stant simul de eodem scientia & fides. ¶ Præterea, ad eandem conclusionem probandam potest aliquis habere demonstrationem & syllogismum dialecticum, quia diuersa præter esse media ad eandem conclusionem probandam & simul igitur de eodē potest esse scientia & opinio, quia quæ causæ aliquorum sunt composibiles in eodem,

25. r.

D

dem,